

आपत्ती सौम्यीकरणांतर्गत कामांसाठी शासनाच्या
विविध विभागांना अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून
घोषित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
(आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन)
शासन निर्णय क्र. आव्यप्र-२०२४/प्र.क्र.१९५/आव्यप्र-२
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक:- १२ डिसेंबर, २०२४

संदर्भ :-

१. राज्य कार्यकारी समितीच्या दि. ४.०७.२०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.
२. राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाच्या दि. १३.०८.२०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.
३. राज्य मंत्रिमंडळाच्या दि. १०.१०.२०२४ रोजीच्या बैठकीतील निर्णय.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्य हे आपत्तीप्रवण राज्य आहे. राज्यास नेहमीच नैसर्गिक तसेच मानवनिर्मित आपत्तींचा सामना करावा लागतो. केंद्र व राज्य शासनाने अधिसूचित केलेल्या तसेच राज्यात उद्भवणाच्या विविध आपत्तींना प्रतिसाद देण्याच्या घटाने करावयाच्या उपाययोजनांचा भाग म्हणून पूर्वतयारी व आपत्ती सौम्यीकरण अंतर्गत संरचनात्मक कामे करून संभाव्य आपत्तींची तिव्रता कमी करण्यासाठी तसेच जिवीत व वित्त हाणी टाळण्यासाठी मृद व जलसंधारण, सार्वजनिक बांधकाम, जलसंपदा, पाणी पुरवठा (भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा), वने, ऊर्जा विभाग तसेच नगरपरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका (नगर विकास विभाग) आणि जिल्हा परिषद (ग्राम विकास विभाग) या शासनाच्या विविध विभागांकडून प्रस्तावित झालेली कामे त्या-त्या संबंधित जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाकडून शासनास प्रस्ताव सादर करण्यात आले आहेत. सदर प्रस्तावास राज्य कार्यकारी समिती तसेच राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाने मान्यता दिलेली आहे. सदर आपत्ती सौम्यीकरण विषयक कामांना आपत्ती व्यवस्थापन विभागाकडून प्रशासकीय मान्यता देण्याची कार्यवाही करण्यात येत असून सदर कामांची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी ही त्या-त्या संबंधित मृद व जलसंधारण, सार्वजनिक बांधकाम, जलसंपदा, पाणी पुरवठा (भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा), वने, ऊर्जा विभाग तसेच नगरपरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका (नगर विकास विभाग) आणि जिल्हा परिषद (ग्राम विकास विभाग) विभागांकडून करण्यात येणार आहे. सदर बाब विचारात घेता, मृद व जलसंधारण, सार्वजनिक बांधकाम, जलसंपदा, पाणी पुरवठा

(भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा), वने, ऊर्जा विभाग तसेच नगरपरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका (नगर विकास विभाग) आणि जिल्हा परिषद (ग्राम विकास विभाग) या संबंधित विभागांना अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून घोषित करण्यास राज्य मंत्रिमंडळाने दि. १०.१०.२०२४ रोजीच्या बैठकीत मंजूरी दिली आहे. त्यानुसार शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

केंद्र व राज्य शासनाने अधिसूचित केलेल्या तसेच राज्यात उद्भवणाऱ्या विविध आपत्तींना प्रतिसाद देण्याच्या दृष्टाने करावयाच्या उपाययोजनांचा भाग म्हणून पूर्वतयारी व आपत्ती सौम्यीकरण अंतर्गत संरचनात्मक कामे करून संभाव्य आपत्तींची तिव्रता कमी करण्यासाठी तसेच जिवीत व वित्त हाणी टाळण्यासाठी मृद व जलसंधारण, सार्वजनिक बांधकाम, जलसंपदा, पाणी पुरवठा (भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा), वने, ऊर्जा विभाग तसेच नगरपरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका (नगर विकास विभाग) आणि जिल्हा परिषद (ग्राम विकास विभाग) या शासनाच्या विविध विभागांकडून प्रस्तावित झालेली कामे त्या-त्या संबंधित जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाकडून शासनास प्रस्ताव सादर करण्यात आले आहेत. सदर प्रस्तावास राज्य कार्यकारी समिती तसेच राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाने मान्यता दिलेली आहे. सदर आपत्ती सौम्यीकरण विषयक कामांना आपत्ती व्यवस्थापन विभागाकडून प्रशासकीय मान्यता देण्याची कार्यवाही करण्यात येत असून सदर कामांची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी ही त्या-त्या संबंधित मृद व जलसंधारण, सार्वजनिक बांधकाम, जलसंपदा, पाणी पुरवठा (भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा), वने, ऊर्जा विभाग तसेच नगरपरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका (नगर विकास विभाग) आणि जिल्हा परिषद (ग्राम विकास विभाग) विभागांकडून करण्यात येणार आहे.

२. त्यानुसार प्रस्ताव राज्य मंत्रिमंडळाच्या दि. १०.१०.२०२४ रोजीच्या बैठकीत प्रस्तूत मंजूरी देण्यात आली. त्याअनुषंगाने खालील प्रमाणे नमूद करण्यात येत आहे.

- अ) मृद व जलसंधारण, सार्वजनिक बांधकाम, जलसंपदा, पाणी पुरवठा (भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा), वने, ऊर्जा विभाग
- ब) स्थानिक स्वराज्य संस्था (नगरपरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका (नगर विकास विभाग) आणि जिल्हा परिषद (ग्राम विकास विभाग)) (जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणांमार्फत शिफारशीत)

क) केंद्र / राज्य शासनाचे सार्वजनिक उपक्रम जसे की TCIL, HLL Life Care Ltd., Brathwaite and Company Ltd., MSRDC, MRIDC Ltd.

या उपरोक्त नमूद यंत्रणांना आपत्ती सौम्यीकरणाचे कामे करण्यासाठी "अंमलबजावणी यंत्रणा" म्हणून घोषीत करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय दिनांक १०.१०.२०२४ रोजीच्या राज्य मंत्रिमंडळ बैठकीत दिलेल्या मान्यतेस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२४१२१८२०२८८६९९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संदीप ना. कांबळे)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत -

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ६) अपर मुख्य सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अपर मुख्य सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) संचालक, आपत्ती व्यवस्थापन प्रभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ९) सर्व विभागीय आयुक्त.
- १०) सर्व जिल्हाधिकारी तथा जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण.
- ११) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.
- १२) सर्व आयुक्त, महानगरपालिका.
- १३) प्रधान महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरिक्षा)-१, महाराष्ट्र मुंबई
- १४) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरिक्षा)-२, महाराष्ट्र मुंबई
- १५) मे. TCIL.

- ૧૬) મે. HLL Life Care Ltd.
- ૧૭) મે. Braithwaite and Company Ltd.
- ૧૮) મે. MSRDC.
- ૧૯) મે. MRIDC Ltd.
- ૨૦) આપત્તી વ્યવસ્થાપન, મદત વ પુનર્વસન વિભાગાતીલ સર્વ કાર્યાસને
- ૨૧) નિવંડ નર્સ્ટી/આવ્યપ્ર-૨